

เส้นทางสู่ความเป็นเลิศของวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษาในประเทศไทย

THE WAY TO BE EXCELLENCE OF SECONDARY SCHOOL LUK THUNG BAND IN THAILAND

นิวัฒน์ วรรณธรรม / NIWAT VANNATHAM

ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะวิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Ph.D CANDIDATE, MUSIC, COLLEGE OF MUSIC, MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เฉลิมพล งามสุทธิ / CHALERMPON NGAMSUTTI¹

สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
MUSIC, COLLEGE OF MUSIC, MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาบริบท และปัจจัยสู่ความเป็นเลิศของวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษาในประเทศไทย โดยการรวบรวมข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ระหว่างเดือน เมษายน พ.ศ. 2553 - พฤษภาคม พ.ศ. 2556 เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสำรวจเบื้องต้น แบบสัมภาษณ์ และการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ จากวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษาจำนวน 13 วง กลุ่มผู้รู้ด้านขับร้อง 4 คน ด้านดนตรี 5 คน ด้านการเต้น 3 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ 29 คน และบุคคลทั่วไป 13 คน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยสู่ความเป็นเลิศของวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษาในประเทศไทย ในด้านการจัดการ พบว่า ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ มีการทำงานที่เป็นระบบส่งเสริมซึ่งกันและกัน วางแผน กำหนดเป้าหมายชัดเจน ตรวจสอบได้ แบ่งผู้ปฏิบัติการเป็นกลุ่มงานหลัก และกลุ่มงานรอง มีภาวะผู้นำสูงในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่น เสียสละ มีความรู้และเข้าใจในบทเพลง จัดความยากง่ายของเพลงเหมาะสมกับผู้เรียน การสรรหานักแสดงจะเน้นที่ใจรัก มีความสามารถและระเบียบวินัย ใช้วิธีสอนโดยการสาธิตจากครู พี่สอนน้อง เพื่อนสอนเพื่อน โดยเน้นพื้นฐาน การเล่น การร้องและการฟัง ฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดสร้างสรรค์ สื่อที่ใช้ได้แก่ แบบฝึกหัด โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดนตรี ตัวอย่างเพลงต้นฉบับ โน้ตเพลงที่เรียบเรียงขึ้นใหม่ และจากการซื้อ สร้างแรงจูงใจด้วยการให้ทุนการศึกษา ทัศนศึกษา และสวัสดิการอื่นๆ มีการลงโทษตามกฎระเบียบ ข้อตกลง จัดประสบการณ์การแสดงอย่างต่อเนื่อง ควบคุมคุณภาพโดยทีมงานและผู้รู้ให้ข้อเสนอแนะ ประเมินและรายงานผลต่อผู้บริหารทุกครั้งที่ออกแสดง

คำสำคัญ : ดนตรีศึกษา, วงดนตรีลูกทุ่ง, มานุษยดุริยางควิทยา, การบริหารจัดการ

Abstract

This qualitative research aims to identify factors which lead to Luk Thung band excellency in secondary school in Thailand. The documents and field data used in this research were compiled from April 2010 to May 2013. The tools implemented in this research were preliminary survey, questionnaires, and informal observation forms of 13 Luk Thung secondary school bands, 12 experts (consisting of 4 singers, 5 musicians, and 3 dancers), 29 performers, and 13 ordinary people. The research findings were as follows: In management, the factors of being excellent in Luk Thung band in secondary school in Thailand are that administrators should have worked systematically, planned and set a goal well, distributed tasks distinctively, and had leadership in problem solving, decision making, following-ups, observation and giving supports. In teaching activities, teachers must have determination, willing to sacrifice, knowledge about music, ability to determine the level of difficulty of the music that suits for the students. In casting, the performers who have a talent in music would get privilege to be in the band. Others who are interested in music would be recruited. Students were taught by demonstrating both individually and in groups. Senior students help junior students and also partners help other partners. Students would have studied how to play musical instruments, how to sing, and how to listen to music; all from the beginning, and also practiced creative thinking. Teaching materials used were exercises, musical software, original songs, adapted music sheets, and purchased songs. During the academic

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดนตรีศึกษา, ดนตรีศึกษา, มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

year, students might get a scholarship or have a field trip. There still had punishment based on the rules from time to time. There were staff or experts who observed, gave some advice, evaluated the performance of the band, and reported to the administrators every time after the show finished.

Keywords: Music Education, Ethnomusicology, Luk Thung band, Management

บทนำ

ดนตรีเป็นสิ่งที่มียุอยู่ในตัวมนุษย์ ถูกสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองตามความเชื่อ ความต้องการ และความศรัทธา มีการสั่งสมและสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ใช้ควบคู่กับการดำเนินชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ด้วยเหตุผลที่เหมือนและต่างกันตามความเชื่อของแต่ละบุคคล หมู่เหล่า ชุมชน และสังคมในแต่ละระดับผ่านการกลั่นกรองและปรุงแต่งตามกาลเวลาและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จนเกิดเป็น “วัฒนธรรม” (Culture) ซึ่งเป็นที่ยอมรับและเข้าใจร่วมกัน วัฒนธรรมที่มีบทบาท หน้าที่ มีความเหมาะสมวัฒนธรรมนั้นย่อมคงอยู่ ส่วนวัฒนธรรมใดที่ไม่มีบทบาทหน้าที่ ไม่มีความสำคัญหรือไม่เหมาะสม วัฒนธรรมนั้นย่อมเปลี่ยนแปลงหรือดับสูญไปตามสถานะ

เพลงลูกทุ่งในโรงเรียน เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สอดแทรกอยู่ในกิจกรรมต่างๆ แม้ไม่เป็นวิชาพื้นฐาน (บังคับ) เช่นเดียวกับวิชาหลักอื่นๆ ที่ทุกคนต้องเรียน แต่บุคลากรในโรงเรียนต่างเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญ จะเห็นได้จากการจัดกิจกรรมของโรงเรียนแต่ละครั้ง เพลงและดนตรีจะมีส่วนร่วมในอยู่เสมอโดยเฉพาะเพลงลูกทุ่ง ไม่ว่าจะเป็นการจัดในรูปแบบการแสดงหรือการประกวดขับร้อง ส่วนใหญ่ได้รับตอบรับที่ดีโดยมีผู้สนใจสมัครเข้าประกวด และมีผู้สนใจเข้าร่วมชมร่วมเชียร์ให้กำลังใจเป็นจำนวนมาก กิจกรรมเหล่านี้เป็นจุดเริ่มของการบ่มเพาะให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งปัจจุบันจะเห็นว่าเพลงลูกทุ่งได้แพร่กระจายไปทั่วประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่อยู่ในระดับวัยเรียนได้หันมาให้ความสนใจในเพลงลูกทุ่งมากขึ้น การซึมซับจากครอบครัว พ่อแม่ ผู้ปกครองที่มีความชื่นชม คำนึง และมีใจรักในเพลงลูกทุ่ง ผลงานของศิลปินที่มีคุณภาพและพัฒนาได้อย่างเหมาะสมเจาะลงตัวทันยุคทันกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลง อีกทั้งรูปแบบในการนำเสนอทางสื่อเป็นที่น่าสนใจและติดตาม ต่อเนื่องมาจนถึงการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นแรงกระตุ้นผลักดันให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาการอยู่เสมอ

การสร้างจิตสำนึกเพื่อการอนุรักษ์ ชื่นชมในคุณค่าต่อวัฒนธรรมเพลงลูกทุ่งในส่วนของเด็กและเยาวชน เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งปกติแล้วหน่วยงานภาคการศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการได้จัดกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมเพลงลูกทุ่งอยู่เนืองๆ โดยเฉพาะงาน ศิลปหัตถกรรมนักเรียน ถือว่าเป็นงานใหญ่ในการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติในด้าน

ต่างๆ ซึ่งจัดขึ้นปีละ 1 ครั้ง ในส่วนของเพลงลูกทุ่ง มีการประกวดร้องเพลง และการประกวดวงดนตรีลูกทุ่ง แต่ด้วยข้อจำกัดในหลายๆ ด้าน อาทิ ความพร้อมและความเหมาะสมของสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เงินทุนงบประมาณสนับสนุน ความชัดเจนแน่นอนของวันเวลาในการจัดงาน และความเป็นมืออาชีพของผู้จัด ผู้ดำเนินการ เป็นต้น จึงคล้ายกับว่าเป็นงานที่จัดแล้วจบไปปีต่อปี ขาดการสานต่อหรือการต่อยอดที่เป็นรูปธรรม ต่างจากการจัดของภาคเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐที่จัดการในเรื่องนี้โดยตรง ที่มีความพร้อมในเรื่องของงบประมาณ มีระบบการจัดการที่ดี มีผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญในการทำงาน เครื่องดนตรี และเครื่องเสียงที่มีคุณภาพ กรรมการที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับ มีรางวัลและงบประมาณสนับสนุนค่าใช้จ่ายตามควร มีการเผยแพร่ผลงานการแสดงผ่านสื่อโทรทัศน์ ทำให้นักเรียนและโรงเรียนที่เข้าประกวดมีความกระตือรือร้นในการสร้างสรรค์และพัฒนาผลงาน มีการวางแผนการทำงานและการฝึกซ้อมอย่างเป็นระบบ ผลงานการแสดงออกมาจึงเป็นที่น่าพอใจ ดุติ มีคุณค่า ไพเราะ น่าฟัง เป็นที่ชื่นชอบชื่นชม ของผู้ชมผู้ฟังทั่วประเทศ รวมทั้งเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับ สถานศึกษา ชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง ทำให้เพลงลูกทุ่งกลับมาครองใจผู้คนทุกเพศทุกวัยอีกครั้ง โดยเฉพาะวัยรุ่นวัยเรียนซึ่งเป็นอนาคตในการสืบทอดวัฒนธรรมที่ล้ำค่าอันเป็นสมบัติของชาติแห่งนี้ นอกจากนี้ยังมีการต่อยอดในเชิงธุรกิจ ด้วยการจัดทำผลงานสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถ ทั้งในด้านการร้องและการดนตรีในระดับอาชีพ

วงดนตรีลูกทุ่งประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ นักร้อง นักดนตรี และนักเต้นประกอบเพลง ซึ่งโดยปกติแล้วมีโรงเรียนไม่มากนักที่จะมีบุคลากรครบทั้ง 3 ส่วน จึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนครูผู้ควบคุมและผู้เกี่ยวข้องจะต้องใช้กลยุทธ์และวิธีการต่างๆ ในการพัฒนางวงดนตรีลูกทุ่งของตน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หลายโรงเรียนประสบความสำเร็จ สามารถนำวงดนตรีออกแสดงเพื่อการประชาสัมพันธ์ และสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน เป็นที่ชื่นชมและภาคภูมิใจของครู นักเรียนและชุมชน แต่ในขณะเดียวกันยังมีโรงเรียนอีกจำนวนมากที่ยังขาดทักษะและประสบการณ์ ทั้งทางด้าน การจัดการวงดนตรี การถ่ายทอด การฝึกปฏิบัติ รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงาน ทำให้ขาดความสมบูรณ์ของดนตรีและการแสดง ซึ่งโรงเรียนและครูผู้ควบคุมวงเหล่านี้แม้ว่าจะมีความรัก ความสนใจ และความตั้งใจจริงในการทำงานทางด้านเพลงและวงดนตรีลูกทุ่งก็ตาม ประกอบกับ วิธีการหรือกระบวนการที่ใช้ในการสอนการฝึกปฏิบัติ เอกสาร คู่มือ หรือวิธีการที่ถูกต้องและได้ผลไม่มีให้ศึกษา จึงต้องใช้วิธีลองผิดลองถูก หรือวิธีการอื่นๆ ซึ่งต้องใช้เวลามาก สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย และอาจท้อแท้หมดกำลังใจในการทำงาน

ผู้วิจัยเป็นผู้หนึ่งที่มีความสนใจในกิจกรรมวงดนตรีลูกทุ่งของโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยได้ส่งวงดนตรีลูกทุ่งของโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมและการประกวดในรายการต่างๆ อย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า ครูผู้ควบคุมวงดนตรีที่ประสบผลสำเร็จในแต่ละโรงเรียนมีวิธีการบริหารจัดการที่ดี ใช้ประสบการณ์และการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เลือกใช้วิธีในการแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี

ในการนี้เชื่อว่า การศึกษา “เส้นทางสู่ความสำเร็จของ
วงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย” จะเป็น
ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญต่อการสืบสานสมบัติทางวัฒนธรรมของ
ชาติสาขาเพลงลูกทุ่ง ทั้งทางด้านอนุรักษณ์ เผยแพร่ ส่ง
เสริม และการพัฒนาในระดับพื้นฐาน ที่มีประสิทธิภาพ
แบบแผน ได้มาตรฐานใกล้เคียงกัน อีกทั้งเป็นการให้ความสำคัญ
สำคัญต่อบุคลากรครู ผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์ดนตรี
อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษา
ในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสู่ความเป็นเลิศของวงดนตรีลูก
ทุ่งมัธยมศึกษาในประเทศไทย

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 บริบทในการจัดตั้งวงดนตรีลูกทุ่ง มัธยมศึกษา

- 1.1.1 โรงเรียน ประกอบด้วย 1) สถานที่
ได้แก่ ที่ตั้ง ประเภท ขนาดพื้นที่ จำนวนนักเรียนและขนาด
ของโรงเรียน 2) ครูผู้สอน ได้แก่ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา
- 1.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งวงดนตรี
ประกอบด้วย 1) จุดประสงค์ในการจัดตั้งวงดนตรี 2)
องค์ประกอบในการจัดตั้ง ได้แก่ ห้องฝึกซ้อม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์
บุคลากร และงบประมาณ

1.2 ปัจจัยสู่ความเป็นเลิศของวงดนตรีลูกทุ่ง มัธยมศึกษาในประเทศไทย

- 1.2.1 การจัดการ ประกอบด้วยการจัดการ
ในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ
- 1.2.2 กิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย
การสรรหานักแสดง ฝึกปฏิบัติการปรับวงดนตรี

2. ระยะเวลาการวิจัย

เดือน เมษายน พ.ศ. 2553-พฤษภาคม พ.ศ.
2556

3. วิธีวิจัย

ในการศึกษาวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษาใน
ประเทศไทยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาความ
สำเร็จของวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษาในประเทศไทย ผู้ศึกษา
ได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
และการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์แบบเป็น
ทางการและแบบไม่เป็นทางการ การสังเกตแบบไม่มีส่วนรวม
แล้วนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์

4. พื้นที่ทำการการศึกษา

การศึกษา เส้นทางสู่ความเป็นเลิศของวงดนตรี
ลูกทุ่งโรงเรียนมัธยมในประเทศไทย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขต
พื้นที่ในการวิจัยโดยใช้ผลงาน จากการประกวดของวงดนตรี
ลูกทุ่งมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน ในระดับประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2551 มี 4
รายการ ได้แก่ รายการชิงช้าสวรรค์ รายการแชมป์เยาวชน
รายการยามาฮ่าลูกทุ่งคอนเทสต์ และรายการลูกทุ่ง ปปส. จาก
การสำรวจ พบว่า มีโรงเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ดังกล่าว จำนวน 13
โรงเรียน ตั้งอยู่ในพื้นที่ 10 จังหวัด ดังนี้ 1) โรงเรียนแก่งคอย
จังหวัดสระบุรี 2) โรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก 3)
โรงเรียนทุ่งเสลี่ยมชนูปถัมภ์ จังหวัดสุโขทัย 4) โรงเรียน
นวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร 5) โรงเรียนบุญวัฒนา
จังหวัดนครราชสีมา 6) โรงเรียนมัธยมด่านขุนทด จังหวัด
นครราชสีมา 7) โรงเรียนวัดโพนทัย พายัพ จังหวัดเชียงใหม่ 8)
โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม จังหวัดนนทบุรี 9) โรงเรียนวัดอิน
ทาราม กรุงเทพมหานคร 10) โรงเรียนวิสุทธิกษัตริย์ตรี
จังหวัดสมุทรปราการ 11) โรงเรียนศึกษานารี
กรุงเทพมหานคร 12) โรงเรียนสวนศรีวิทยา จังหวัดชุมพร 13)
โรงเรียนอัมพวันวิทยาลัย จังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวม
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม
โดยวิธีการสำรวจ วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม วิธีการ
สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและเป็นทางการ แบบสอบถาม
พร้อมทั้งทำการบันทึกและนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ใน
ประเด็นต่างๆ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่
เกี่ยวข้องในวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษาในประเทศไทย
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ วงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษา
ในประเทศไทยที่มีผลงานเป็นเลิศ จำนวน 13 วง โดยแบ่งออก
เป็น 3 กลุ่มดังนี้

2.1 กลุ่มผู้รู้ (Key informants) ซึ่งเป็น
บุคคลที่มีความรู้ทางด้านวงดนตรีลูกทุ่ง ได้แก่ นักวิชาการ
และคณะกรรมการตัดสินการประกวดแต่ละสาขา (ดนตรี ขับ
ร้องและเต้นประกอบเพลง)

2.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual informants) ซึ่ง
เป็นกลุ่มบุคคลที่ให้ข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับกิจกรรมวงดนตรี
ลูกทุ่งมัธยมศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียน หรือตัวแทน 2)
ครูผู้รับผิดชอบ วงดนตรี และ การสอน ในส่วนต่างๆ ของวง
ดนตรี

2.3 กลุ่มบุคคลทั่วไป (General informants)
ซึ่งเป็นบุคคลทั่วไปที่สามารถให้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการวิจัย
ในครั้งนี้ ได้แก่ 1) นักเรียน นักร้อง นักดนตรีและนักเต้น
ประกอบเพลง 2) ครู หรือบุคลากรในโรงเรียนนั้นๆ 3) ผู้
ปกครองหรือบุคคลที่สนับสนุนอื่นๆ

3. เครื่องมือการวิจัย

3.1 แบบสำรวจเบื้องต้น ใช้สำหรับสำรวจ
บริบทของวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษา ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา
ครูผู้ควบคุมวง ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้น
ในการศึกษา

3.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้กับผู้บริหารสถาน
ศึกษา ครูผู้ควบคุมวง ครูผู้สอน นักร้อง นักดนตรี นักเต้นและ
ผู้เกี่ยวข้องกับวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษา

3.2.1 การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ
เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของวงดนตรี การบริหารจัดการ

การจัดระบบการทำงาน กิจกรรมการเรียนการสอน และปัจจัยอื่นที่มีผลต่อความสำเร็จของวงดนตรี

3.2.2 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เพื่อให้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิด ปัญหาและวิธีแก้ไข การเรียนการสอน และอื่นๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จและความสำเร็จของวงดนตรี

3.3 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยสังเกตการณ์สอนของครูผู้สอน การร่วมกิจกรรม การตอบสนอง และความสามารถของผู้เรียน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลภาคสนาม

4.2 ข้อมูลภาคสนาม ได้จากการสำรวจเบื้องต้น การสัมภาษณ์ และการสังเกต

5. การจัดกระทำข้อมูล

โดยการนำข้อมูลที่ได้ออกมาหมวดหมู่และตรวจสอบความถูกต้อง ด้วยวิธีการสามเส้า ประกอบด้วย ผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ และบุคคลทั่วไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม รวมถึงข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งเมื่อรวบรวมแบบสอบถามตามความต้องการแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบจำนวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม การถอดเสียงสัมภาษณ์และการสนทนา แล้วจึงนำเสนอข้อมูลตามประเด็นที่ผู้วิจัยได้วางไว้ โดยตอบคำถามจากจุดมุ่งหมายของการวิจัย และนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปและอภิปรายผล

สรุป

1. บริบทของวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษาในประเทศไทย

สถานที่ตั้งวงดนตรี สถานที่ตั้งของวงดนตรี ที่ทำการศึกษ ประกอบด้วย จังหวัดที่ตั้งของโรงเรียน ขนาดพื้นที่ ประเภทของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 7 โรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 โรงเรียน ตัวแทนที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 โรงเรียน

สถานที่ตั้งของวงดนตรีทั้ง 13 วง อยู่ในจังหวัดต่างๆ 10 จังหวัด ขนาดพื้นที่ของโรงเรียนมีตั้งแต่ 3.3-184 ไร่ ขนาดพื้นที่มากที่สุดคือ 184 ไร่ ได้แก่โรงเรียนมัธยมด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมาและโรงเรียนที่มีขนาดพื้นที่น้อยที่สุดคือ 3 ไร่ 3 งาน ได้แก่ โรงเรียนวัดอินทาราม กรุงเทพมหานคร ส่วนโรงเรียนอื่นๆ มีขนาดพื้นที่ ระหว่าง 4-85 ไร่ ประเภทโรงเรียน เป็นโรงเรียนสหศึกษา จำนวน 12 โรงเรียน และประเภทหญิงล้วน จำนวน 1 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 8 โรงเรียน และขนาดใหญ่ 4

โรงเรียน

ครูผู้สอน

ครูผู้สอนขับร้อง เป็นครูประจำการทุกคน ประกอบด้วย ชาย 11 คน หญิง 1 คน อายุ 41-50 ปี รองลงมาอยู่ในช่วง 31-40 และ 51-60 ปี วุฒิการศึกษา ปริญญาโท 2 คน ปริญญาตรี 10 คน ปว.ส. 1 คน ระยะเวลาในการสอน ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 21-30 ปี 5 คน และ 11-20 และ มากกว่า 30 ปี จำนวนช่วงละ 4 คน ซึ่งบางโรงเรียนใช้กันร้องอาชีพเป็นผู้ช่วยสอน ระยะเวลาในการสอน ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 21 ปีขึ้นไป ประสบการณ์ในหน้าที่ ครูส่วนใหญ่จะมีความรู้ความสามารถทางด้านการร้องเพลง โดยผ่านการเล่นดนตรี การเป็นกรรมการตัดสินการประกวดร้องเพลงหรือการร้องเพลงทั้งในระดับพื้นฐานทั่วไป และระดับอาชีพ

ครูผู้สอนดนตรี เป็นครูประจำการทั้งหมด เพศ ชาย ทั้งหมด อายุอยู่ในช่วง 31-60 ปี วุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรีด้านดนตรีสากล 12 คน ระดับ ปว.ส. 1 คน ระยะเวลาในการสอน ส่วนใหญ่ อยู่ในช่วง 21-30 ปี จำนวน 7 คน รองลงมาอยู่ในช่วง 11-20 ปี และ มากกว่า 30 ปี โดยทุกคนมีประสบการณ์ทางด้านดนตรีมาแล้วทั้งสิ้น

ครูผู้สอนเต็นประกอบเพลง เป็นครูประจำการ 4 คน (นาฏศิลป์ 2 คน อื่นๆ 2 คน) ครูจ้างพิเศษ เป็นชาย 7 คน เป็นหญิง 1 คน อายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี 9 คน 45-50 และ 51-60 ปี ช่วงละ 2 คน เป็นศิษย์เก่าที่เคยเล่นในวง 2 คน วุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี 11 คน กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี 2 คน ระยะเวลาในการสอน 1-10 ปี 7 คน 11-20 ปี 4 คน 21-30 ปี และ มากกว่า 30 ปี จำนวน 2 คน ส่วนประสบการณ์ในหน้าที่ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ บุคคลภายนอก และครูประจำการ ดังนี้ 1) บุคคลภายนอกได้แก่ การจ้างผู้สอนที่มีความรู้และประสบการณ์ 2) ครูประจำการ ได้แก่ครูฝ่ายนาฏศิลป์ หรือครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาอื่นๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งวงดนตรีลูกทุ่ง

1. ความสำคัญ

1.1 ด้านวัฒนธรรม

ผู้บริหาร ส่วนใหญ่เห็นว่า เพลงลูกทุ่งเป็นประวัติศาสตร์ ซึ่งสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละสังคมและยุคสมัย ผู้เรียนซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ได้สัมผัสเกิดความรู้ ความเข้าใจ ชาบซึ้งและรักเพลงลูกทุ่งมากขึ้น เข้าใจวัฒนธรรมตามเนื้อหาและกิจกรรมที่นำเสนอในรูปแบบของการแสดง โรงเรียนมีหน้าที่ส่งเสริมและอนุรักษ์ นักเรียนเป็นผู้สื่อโดยใช้กิจกรรมวงดนตรีลูกทุ่งของโรงเรียน

ครูผู้ควบคุมวง ส่วนใหญ่เห็นว่าเพลงลูกทุ่งเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีผู้แสดงเป็นจำนวนมากได้มีโอกาสแสดงออก เป็นการผสมผสาน การร้อง การละเล่น ประดิษฐ์ทำรำ เด็กได้เรียนรู้ เข้าใจ ชื่นชอบ และเห็นคุณค่า ซึ่งจะนำความภาคภูมิใจในผลงานของโรงเรียน ก่อเกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นความหวังของการสืบสานและการอนุรักษ์และสืบสาน

1.2 ด้านสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่า นักเรียนได้แสดงออกทางด้านความสามารถตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การรู้จักสามัคคี การทำงานเป็นหมู่คณะ การปรับตัวในการทำงานและการจัดการ ผู้เรียนมีสมาธิส่งผลต่อการเรียน

ในการจัดการศึกษา อาจจัดเป็นสาระเพิ่มเติม หรือจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ชุมนุม ชมรม) เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ ฝึกทักษะความสามารถ และประสบการณ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการนำไปสู่กิจกรรมวงดนตรีลูกทุ่งของโรงเรียน เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและการนำไปประกอบอาชีพ

ครูผู้ควบคุมวงส่วนใหญ่เห็นว่า เพลงลูกทุ่งได้รวมทั้ง 3 ส่วนเข้าด้วยกัน ได้แก่ ศิลปะ ดนตรี- ขับร้อง และการแสดง สามารถบูรณาการกับวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ส่งเสริมความสามารถและความถนัดของนักเรียน ฝึกให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะ มีรายได้ระหว่างเรียน และสามารถต่อยอดเป็นอาชีพได้

2. คุณสมบัติของครูผู้สอนและนักแสดง

ผลการศึกษาด้านคุณสมบัติของครูผู้สอนและนักแสดง พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้ควบคุมวง ๙ มีดังนี้ 1) ครูผู้สอน ต้องมีความรักความศรัทธาทางด้านดนตรีและในวิชาชีพ 2) นักแสดง ต้องมีทักษะความสามารถ ใจรัก มีวินัย รับผิดชอบ

การจัดตั้งวงดนตรีลูกทุ่ง

1. ประวัติในการจัดตั้งวงดนตรี จากการศึกษาพบว่า โรงเรียนที่ทำการศึกษาได้จัดตั้งวงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2548 การจัดตั้งวงดนตรีลูกทุ่ง ส่วนใหญ่เกิดจากแรงบันดาลใจของครูผู้ควบคุมวง และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการแสดงของนักเรียนและการส่งเสริมเข้าประกวดในรายการต่างๆ เป็นการปรับจากวงโยทวาทิต จำนวน 6 โรงเรียน ปรับปรุงจากวงดนตรีลูกทุ่งเดิม จำนวน 3 โรงเรียน ปรับจากวงดนตรีประเภทอื่นๆ จำนวน 3 โรงเรียน และจัดตั้งเป็นวงดนตรีลูกทุ่งโดยเฉพาะ 1 โรงเรียน

2. ผู้จัดตั้งวงดนตรี พบว่า เป็นการจัดตั้งโดยครูกลุ่มสาระฯ ศิลปะ จำนวน 5 โรงเรียน และจัดตั้งโดยครูผู้ควบคุมวง จำนวน 8 โรงเรียน

3. จุดประสงค์ในการจัดตั้งวงดนตรี พบว่า ส่วนใหญ่จะเน้นในเรื่องการส่งเสริมความสามารถของนักเรียน การเข้าร่วมการประกวดแข่งขัน การเผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียนและอื่นๆ รวม 14 รายการ

4. ห้องฝึกซ้อมและสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ พบว่า ทุกโรงเรียนมีห้องฝึกซ้อมดนตรี ส่วนห้องขับร้องและห้องฝึกเต้นฯ หลายโรงเรียนยังไม่มี ดังนี้ 1) ห้องฝึกซ้อมดนตรี 2) ห้องฝึกซ้อมขับร้อง 3) ห้องฝึกซ้อมเต้นประกอบเพลง 4) สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง

5. ที่มาของนักแสดงในการจัดตั้งวงดนตรี พบว่า โรงเรียนมีการรับนักแสดงในส่วนต่างๆ ด้วยวิธีต่างๆ ดังนี้ 1) นักร้อง มาจากการมาจากการประกวดภายในและภายนอกโรงเรียนและความสามารถพิเศษ 2) นักดนตรี ส่วนใหญ่มาจากสมาชิกวงโยทวาทิต จากนักเรียนที่สนใจ นักเรียนที่มีความสามารถในเครื่องอื่นๆ 3) นักเต้นประกอบเพลง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการสมัครของนักเรียนที่สนใจ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

6. บุคลากรอื่นๆ ผู้บริหารและครูผู้ควบคุมวงเห็นว่า บุคลากรอื่นๆ ที่เข้ามาร่วมงานควรมีใจรัก เสียสละ มีความรับผิดชอบ ช่วยงานด้วยความจริงใจไม่หวังผลประโยชน์ใดๆ มีแนวคิดและอุดมการณ์เดียวกัน เห็นคุณค่าของเพลงลูก

ทุ่ง เห็นคุณค่าของกิจกรรมนักเรียน สร้างความเชื่อมั่นให้กับสถาบันและชุมชน โดยรับหน้าที่ต่างๆ แม้บางครั้งจะไม่มีตามคำสั่งของโรงเรียน

7. งบประมาณ งบประมาณค่าใช้จ่ายในวงดนตรี ส่วนใหญ่จะเป็นงบประมาณจากโรงเรียน ในการจัดซื้อเครื่องดนตรีตามระเบียบของทางราชการ ค่าใช้จ่ายในการฝึกซ้อมและการประกวดแข่งขัน และอีกส่วนหนึ่งได้งบประมาณจาก อบต. อบจ. สมาคมในโรงเรียนและเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนห้างร้านและประชาชนทั่วไป ส่วนราชการ นักการเมืองท้องถิ่น ผู้ปกครอง ครูผู้ควบคุมและทีมงาน บุคลากรในโรงเรียนและศิษย์เก่า เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในส่วนต่างๆ ที่ไม่สามารถเบิกจากทางราชการได้ การริบงานแสดงของวงดนตรีโรงเรียนเป็นรายได้อีกส่วนหนึ่ง แต่ไม่ถือว่าเป็นรายได้หลักเนื่องจากบางโรงเรียนไม่มีวัตถุประสงค์ในการหารายได้ เพียงแต่เป็นการบริการสังคมเป็นครั้งคราวเท่านั้น

2. ปัจจัยสู่ความเป็นเลิศของวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษาในประเทศไทย

1) การจัดการ

1.1) การจัดการในระดับผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่กำหนดเป็นนโยบายและตั้งเป้าในการพัฒนาให้โอกาสการจัดทำโครงการพัฒนางานวงดนตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้งานเป็นไปตามทิศทางที่กำหนด ตรวจสอบได้ และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม โดยมีเป้าหมายที่คุณภาพของวงดนตรี มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติโดยให้ทุกฝ่ายดำเนินการตามแผนโครงการหรือแนวทางที่ปฏิบัติ ตามงบประมาณที่ได้รับ มีทีมงานปรึกษาหารือเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการเข้าร่วมประกวดแข่งขันหรือกิจกรรมการแสดงอื่นๆ กำหนดปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน มีการประชุมสรุปผลการทำงาน แก้ไขข้อบกพร่องและพัฒนางานเป็นระยะๆ ประชุมปรึกษาหารือ ถึงปัญหาอุปสรรค แนวทางหรือวิธีการแก้ไข สรุปผลการทำงานเป็นระยะๆ

1.2) การจัดองค์กร พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดตามความสำคัญของแต่ละงานโดยเฉพาะกลุ่มงานหลักซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นครูฝ่ายดนตรีเป็นผู้ควบคุมวงดนตรี ส่วนผู้สอนขับร้อง และผู้สอนเต้นประกอบเพลง ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน โดยพิจารณาจากการขอคิดเห็นของผู้ควบคุมวงดนตรีควบคู่กัน ส่วนกลุ่มงานรอง หรือกลุ่มงานสนับสนุน พบว่า มีทั้งทำเป็นคำสั่งโรงเรียนและการจัดแบบบูรณาการโดยหลายฝ่ายร่วมด้วยช่วยกัน ส่วนหนึ่งเป็นการขอความร่วมมือจากผู้บริหารหรือจากครูผู้ควบคุมวง

1.3) การนำ ผู้บริหารส่วนใหญ่ล้วนเป็นผู้ดำเนินการอยู่แล้ว กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนล้วนอยู่ในการกำกับดูแลของผู้บริหารทั้งสิ้น จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่นอกจากจะให้ความสำคัญต่อกิจกรรมวงดนตรีลูกทุ่งแล้วยังให้ความสำคัญกับครูผู้รับผิดชอบ ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ ช่วยแก้ปัญหา ส่งเสริมสนับสนุนจัดหางบประมาณทั้งจากทางราชการและหน่วยงานอื่น ๆ เข้าใจและให้กำลังใจทีมงาน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายพึงพอใจและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมเพลงลูกทุ่ง นักเรียนภาคภูมิใจในตนเองและสถาบัน นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตได้

1.4) การควบคุม พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ครูหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายทำงานอย่างเต็มที่และไม่เข้ามาก้าวร้าวมากนัก ส่วนใหญ่จะคอยให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหามากกว่า ส่วนการติดตามผลนั้นจะให้ผู้รับผิดชอบประเมินผลแล้วแจ้งผลให้ผู้บริหารทราบ ซึ่งทีมทำงานส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ

2) การจัดการระดับปฏิบัติการ เป็นการศึกษาวิธีการจัดการของผู้ควบคุมวงในการนำพาวงดนตรีลูกทุ่งของโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ ดังนี้

2.1) การวางแผน พบว่า ครูผู้ควบคุมวงสำรวจความพร้อมในด้านปัจจัยต่างๆ ได้แก่ความสามารถของนักแสดง เครื่องดนตรีและวัสดุอุปกรณ์ที่สำคัญ ในการจัดตั้งอาจจัดตั้งเป็นวงดนตรีเล็กๆ ไปก่อน หรือจัดทำโครงการเสนอผู้บริหาร ซึ่งบางโรงเรียนได้วางแผนพัฒนาความสามารถของนักเรียนโดยจัดไว้ในวิชาเลือกหรือในกิจกรรมชุมนุม จัดหาทีมงาน กำหนดแผนการในการฝึกซ้อมและการแสดง และแหล่งงบประมาณ

2.2) การจัดการองค์การ เป็นการจัดหน้าที่ดูแลรับผิดชอบ โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มงานหลักและกลุ่มงานสนับสนุน ดังนี้ 1) กลุ่มงานหลัก ได้แก่ผู้สอน ขั้วร้อง ดนตรี และการเต้นประกอบเพลง 2) กลุ่มงานรองหรือกลุ่มสนับสนุน

2.3) การนำ จากการศึกษาค้นคว้า ผู้ควบคุมวงทุกคน มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีและได้แสดงบทบาทของผู้นำโดย ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างทั้งด้านส่วนตัวและการทำงาน มีความมานะ เสียสละ อดทน ตั้งใจและมุ่งมั่นที่สูง สามารถตัดสินใจและเลือกใช้กลยุทธ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ มีความละเอียดและใส่ใจกับงานที่รับผิดชอบดูแลและอบรมนักเรียนให้ประพฤติปฏิบัติเป็นที่ศรัทธาและเชื่อมั่นของผู้บริหาร ผู้ร่วมงาน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนได้ดี

2.4) การควบคุม เป็นการควบคุมคุณภาพของวงดนตรี จากการศึกษา พบว่า ครูผู้ควบคุมวงส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการการฝึกซ้อม โดยมีการสรรหานักแสดงที่มีความสามารถทั้งจากการให้สิทธิพิเศษ และการฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในบางโรงเรียนมีการฝึกซ้อมในช่วงเช้า กลางวัน หลังเลิกเรียน และวันหยุด ซึ่งเป็นการฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนเกิดทักษะและมีความเชื่อมั่นในการแสดง นอกจากนี้ยังพบว่า มีการจัดการแสดงหรือการซ้อมใหญ่เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและแก้ไขข้อผิดพลาด ส่วนการปรับวงเพื่อให้ระบบเสียงและการแสดงมีความสมบูรณ์เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นกัน พบว่า นอกจากครูผู้ควบคุมวงและทีมงานจะฟังแล้วในบางโรงเรียนอาจให้ผู้รู้จากภายนอกโรงเรียนมาช่วยฟังช่วยปรับวงด้วย

3) กิจกรรมการเรียนการสอน

3.1) ที่มาของนักแสดง

3.1.1) นักร้อง พบว่า ส่วนใหญ่ได้มาจาก การรับสมัครจากนักเรียนที่สนใจ นักเรียนที่ได้สิทธิพิเศษ มีผู้แนะนำ ผู้ปกครองนำมาฝาก การประชาสัมพันธ์ชักชวน การประกวดทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนและนักเรียนที่ย้ายมาจากที่อื่น การคัดเลือกโดยการทดสอบขับร้อง เน้นเสียงดี ทำนองและจังหวะถูกต้อง มีความรับผิดชอบ ครูสังเกตลักษณะเด่นแล้วนำส่วนนั้นมาใช้ให้เหมาะสมกับงาน ในการ

ประกวดจะเลือกคนที่ดีที่สุด

3.1.2) นักดนตรี ส่วนใหญ่มาจากนักเรียนวงโยธวาทิต นักเรียนที่สนใจ ความสามารถพิเศษ กลุ่มวิชาเพิ่มเติมดนตรี ย้ายมาจากโรงเรียนอื่นและนักเรียนใหม่ที่เลือกวงดนตรีลูกทุ่งโดยเฉพาะ การคัดเลือก เป็นผู้ที่มีความสามารถทางดนตรี มีเวลาในการฝึกซ้อม มีวินัย มีใจรัก ขยันฝึกซ้อม มีทักษะ มีแว่นักดนตรีและผู้ปกครองอนุญาต

3.1.3) นักเต้นประกอบเพลง ส่วนใหญ่มาจาก การรับสมัครจากนักเรียนที่สนใจ ความสามารถพิเศษ วงโยธวาทิต (ฝึกกันเอง) ย้ายมาจากโรงเรียนอื่น นักเรียนที่เรียนวิชาเพิ่มเติมสาระนาฏศิลป์ การคัดเลือก คัดเลือกตามสรีระ เน้นรูปร่างที่เหมาะสมและขนาดที่ใกล้เคียงกัน แต่งตัวแล้วดูดี มีใจรัก มีวินัย รับผิดชอบ ขยันฝึกซ้อม และมีความสามารถ บางโรงเรียนไม่จำกัดรูปร่าง เชื่อว่าเมื่อซ้อมไปนักเรียนก็จะโต และสามารถแต่งหน้าทำผมให้สวยงามได้ และบางโรงเรียนจะไม่รับนักเรียนนาฏศิลป์เพราะงานจะตรงกัน

3.2) การฝึกซ้อม

3.2.1) เวลาในการฝึกซ้อม พบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จจะมีการฝึกซ้อมประจำทุกวันซึ่งเป็นการเสริมสร้างทักษะอย่างต่อเนื่อง ดังนี้ (1) ซ้อมหลังเลิกเรียน ใช้เวลาประมาณ 1½ -3 ชั่วโมง (2) ซ้อมในช่วงเช้า ½ -1 ชั่วโมง และช่วงเย็นประมาณ 2-3 ชั่วโมง (3) ซ้อมในช่วง เช้า - กลางวัน - เย็น - วันหยุด ช่วงละ ½ -1 ชั่วโมง และซ้อมเพิ่มเติมในวันหยุด 3-5 ชั่วโมง (4) ซ้อมสัปดาห์ละ 1 วัน เพื่อป้องกันการลืมและซ้อมเฉพาะช่วงมีการแสดง

3.2.2) วิธีการฝึกซ้อม

3.2.2.1) นักร้อง พบว่า ส่วนใหญ่มีพื้นฐานที่ดี เนื่องจากหลายคนผ่านเวทีการประกวดมาแล้ว ครูผู้สอนจึงพิจารณาวิธีการสอนตามพื้นฐานความสามารถเป็นรายบุคคล ให้หลักการเพิ่มเติม ดังนี้ (1) การฝึกพื้นฐานการขับร้องเบื้องต้น ประกอบด้วย การวอร์มเสียง ฝึกบันไดเสียงจากเปียโน การแบ่งวรรคตอน การหายใจ อารมณ์เพลง จังหวะ ความหนัก เบา การใช้ภาษา ชี้นะ แก้วไข ให้เทคนิคสำหรับเพลงนั้นๆ ให้แบบฝึกหัดเป็นการบ้าน เพลงที่ใช้ควรจะเป็นเพลงที่นักเรียนเลือกเอง และร้องได้ดี ครูควรเป็นผู้แนะนำการใช้เพลง นักเรียนควรร้องตามรูปแบบของตัวเองไม่จำเป็นต้องเหมือนต้นฉบับเสมอไป (2) การฟังเพลงจากต้นฉบับหลายๆ ครั้ง ต้องเข้าใจอารมณ์และสังเกตเทคนิควิธีการใช้เสียง การเอื้อน การหายใจ ฯลฯ ฝึกร้องตามให้ใกล้เคียงที่สุด (3) ฝึกร้องให้ถูกต้องตามโน้ต ทำนอง จังหวะ และอารมณ์ ฝึกซ้อมสม่ำเสมอ การฝึกเดี่ยว หลายโรงเรียนให้ฝึกกับ คาราโอเกะ จนเกิดความชำนาญ ทั้งเนื้อร้อง ทำนอง จังหวะ ภาษา (4) การใช้เสียง การหายใจ และอารมณ์เพลงฝึกซ้อมให้มาก จนเข้าใจ ร้องให้ดีและถูกต้องทุกคำทุกพยางค์ บางโรงเรียนอาจผลัดกันฝึกร้อง โดยพี่ดูแลน้อง การฝึกกับดนตรี ให้ฝึกซ้อมรวมวงกับดนตรีเพื่อให้เกิดความชำนาญและคุ้นเคย ซึ่งอาจเป็นดนตรีที่เหมือนต้นฉบับ ผสมผสาน หรือดนตรีที่วงทำใหม่ทั้งเพลง (5) การปรับปรุงแก้ไข ฟังการร้องของนักเรียน (อาจใช้วิธีการบันทึกเสียง) จุดไหนยังไม่ชัดเจนไม่ถูกต้อง ครูจะแนะนำแก้ไขเพิ่มเติม

3.2.2.2) นักดนตรี พบว่าส่วนใหญ่จะมีพื้นฐานมาบ้างแล้วเช่นกัน ทั้งจากวงโยธวาทิต และวงอื่นๆ

เช่น วงสตริง ดนตรีไทย หรือดนตรีพื้นบ้าน ครูผู้สอนมีหน้าที่จัด ปรับ ให้เข้าที่ อาจสอนเพิ่มเติมในบางส่วนเพื่อความสมบูรณ์ของเพลง โดยสรุปได้ดังนี้ (1) การศึกษาเพลง ส่วนใหญ่ใช้โน้ตเพลง ควบคู่กับการฟังเพลงต้นฉบับ ร้องลงมาให้โน้ตเพลงแต่ไม่ให้ฟังเพลงต้นฉบับเพื่อตรวจสอบและฝึกให้นักเรียนได้สังเกตเครื่องหมายทางดนตรีให้เข้าใจในโน้ตเพลงนั้นจริงๆ การทำดนตรีจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฝึกรวมนวง และฝึกแยกแต่ละเครื่อง (2) การฝึกซ้อม แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ การฝึกซ้อมเบื้องต้น กลุ่มเครื่องเป่า การวอร์มเครื่อง การเป่าแบบฝึกหัด บันไดเสียง เป็นต้น ส่วนนักดนตรีอื่นๆ ให้ฝึกในแบบฉบับของตนเอง ครูปรับเสียงให้กลมกลืน (3) การซ้อมแต่ละเครื่องมือ มีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ควบคุม ครูตรวจสอบความถูกต้องปรับปรุงแก้ไข (4) ซ้อมตามกลุ่มเครื่องมือ เพื่อความกลมกลืน รู้หน้าที่ของเครื่อง ความดัง - เบา ถ้ายังไม่ได้ให้ซ้อมหลายๆ ครั้ง หรือแยกซ้อม (5) การซ้อมรวมนวง ใช้วิธีการซ้อมเฉพาะดนตรีให้แม่นยำ ครูปรับวง จากนั้นจึงนำนักร้อง - นักเต้น เข้ามาซ้อมรวมทั้งหมด (6) การปรับปรุงแก้ไขในทุกขั้นตอนครูผู้ควบคุมจะทำการปรับแก้ส่วนที่ยังขาด ผิดพลาด ไม่สมบูรณ์ให้ดีและสมบูรณ์ ถ้าผิดมากให้ซ้อมใหม่ทั้งวง แต่ถ้าผิดบางส่วนให้ซ้อมเฉพาะจุดหรือแยกออกไปซ้อมเดี่ยวหรือมีรุ่นพี่ช่วย ซึ่งต้องใช้เวลาและโอกาสกับนักเรียนด้วย

3.2.2.3) นักเต้นประกอบเพลง มีลำดับการสอนดังนี้ (1) ออกกำลังกาย ฝึกเต้นพื้นฐาน ฝึกนับจังหวะ เต้นจังหวะพื้นฐานให้ชินกับจังหวะ (2) การคิดท่าจากเพลง โดยการฟังและศึกษาเนื้อร้องจากเพลง เพื่อตีความหมาย และ ตีท่าจากเพลง แบ่งเป็น Intro ท่อน 1-2-3-4 ท่อนจบ (3) การฝึกหัด ครูสอนท่าเต้นฯ ให้รุ่นพี่หรือผู้ที่เต้นเก่งเรียนรู้แล้วนำไปสอน กำหนดตำแหน่งเป็นจุด บางโรงเรียนที่ไม่มีคนสอนครูจะนำนักเรียนไปฝึกพื้นฐานจากผู้เชี่ยวชาญ ถ่ายวีดิโอการซ้อมเพลง แล้วนำมาถ่ายทอด ก่อนแสดงให้ผู้เชี่ยวชาญมาแนะนำด้วย (4) การตรวจสอบแก้ไข โดยครูสังเกตจากภาพรวมเป็นรายบุคคลหรือทีม อาจบันทึกเป็นภาพ สังเกตข้อบกพร่อง ปรับแก้ที่ละท่อนและต่อเติมตามโครงสร้างของเพลงจนสมบูรณ์

3.3) สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน พบว่าแต่ละโรงเรียนใช้สื่อคล้ายๆ กัน ดังนี้

3.3.1) เครื่องดนตรีสากล เป็นเครื่องดนตรีหลักของวงดนตรีลูกทุ่งได้แก่ กลุ่มเครื่องเป่าและกลุ่มควบคุมจังหวะ ซึ่งแต่ละโรงเรียนจะมีครบ คุณภาพอยู่ในระดับใช้การได้ดี และพอใช้ได้ ส่วนเครื่องประกอบอื่นๆ โรงเรียนส่วนใหญ่มีเฉพาะในส่วนที่จำเป็น เช่น กลองทอมบ้า บองโก ฉิ่ง ฉาบ เป็นต้น แต่บางโรงเรียนอาจมีมากกว่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแนวบรรเลงของแต่ละวง และงบประมาณและการสนับสนุนที่ได้รับ

3.3.2) เพลงต้นฉบับทั้ง ซีดี และดีวีดี สำหรับเป็นตัวอย่าง ทั้งการขับร้อง ดนตรีและการเต้น

3.3.3) แบบฝึกหัด โน้ตเพลง (ทำเอง สิ่งทำซื้อ ปรับปรุงเพิ่มเติม)

3.3.4) คอมพิวเตอร์ สำหรับทำเพลง ตัวอย่างเพลง สืบค้นข้อมูล ทำแบบฝึกหัดประกอบการฝึกซ้อมเดี่ยว กลุ่มและรวมนวง ใช้กับโปรแกรมคาราโอเกะสำหรับฝึกร้อง และฟังดนตรี

3.3.5) เครื่องฉายและเครื่องถ่ายภาพเคลื่อนไหว ถ่ายทำการฝึกซ้อมและการแสดงจริงเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.4) การจัดวง พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้เครื่องดนตรีตามความพร้อม ความเหมาะสม และข้อกำหนดของผู้จัดประกวด โดยมีเครื่องดนตรีหลัก 3 กลุ่ม ดังนี้

3.4.1) กลุ่มควบคุมจังหวะ (Rhythm) ได้แก่ กลองชุด คีย์บอร์ด 1-2 ตัว (เปียโน-ซินธิไซเซอร์) กีตาร์ 1-2 ตัว (คอร์ค-โซโล)

3.4.2) กลุ่มเครื่องเป่า ส่วนใหญ่จัดในระบบ 3x3 หรือ 4x4 ประกอบด้วย กลุ่มแซกโซโฟน 3-4 ตัว และกลุ่มทรัมเปท ทรอมโบน 3-4 ตัว

3.4.3) กลุ่มเครื่องประกอบจังหวะหรือเครื่องดนตรีเสริมอื่นๆ เพื่อเสริมให้เสียงโดยรวมของวงสมบูรณ์ และได้อารมณ์เพลงยิ่งขึ้น เช่น กลองทอมบ้า ทรัมบูรีม คาเบล ฟลูต ฯลฯ และเครื่องดนตรีไทย เช่น ระนาด ปี่ เปิงมางคอก ฉิ่ง ฉาบ เป็นต้น

3.4.5) การวัดและการประเมินผล พบว่า ครูและทีมงานส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสังเกตการทำหน้าที่ของแต่ละคน ในเรื่องระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ผลงานการแสดง ข้อแนะนำของกรรมการ ความพึงพอใจของผู้ชม หรือผู้ว่าจ้างการแสดง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

อภิปราย

บริบทของวงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย

1. สถานที่ตั้ง และขนาดของโรงเรียน มีผลต่อการจัดกิจกรรมวงดนตรีลูกทุ่ง

สถานที่ตั้งของโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในชุมชน การเดินทางสะดวก นักเรียนส่วนใหญ่จึงเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรีซึ่งต้องใช้เวลาในการฝึกซ้อมและการแสดงนอกเวลาปกติได้ ส่วนนักเรียนบางคนที่บ้านอยู่ไกล ครูผู้สอนจะให้ผู้ปกครองมารับ

ขนาดของโรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ถึงขนาดใหญ่พิเศษ มีนักเรียนจำนวนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป ทำให้โรงเรียนเหล่านี้มีโอกาสในการจัดกิจกรรมได้ดี มีตัวเลือกมากและเพียงพอ มีเงินอุดหนุนหรืองบประมาณจากภาครัฐ และองค์กรอื่นๆ มีสถานที่ สื่อวัสดุอุปกรณ์สมบูรณ์ มีครูผู้สอนที่มีคุณสมบัติตรงตามสาขาหรือมีประสบการณ์โดยตรง มีทีมงานและการสนับสนุนจากผู้บริหาร ผู้ปกครอง และหน่วยงานอื่นๆ ทำให้โอกาสในการพัฒนาและการสร้างคุณภาพให้กับวงดนตรีได้มาก

2. แนวคิดและวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ครูผู้ควบคุมวง ทีมงาน ที่เปิดกว้างและเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมเพลงลูกทุ่ง ในการจัดตั้งวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนประกอบหลักและส่วนประกอบรอง ดังนี้

1) ส่วนประกอบหลัก ได้แก่ ส่วนประกอบสำคัญในการก่อตั้ง ประกอบด้วย 3 ส่วน ประกอบด้วย ครูผู้สอน คนแสดง เครื่องดนตรี ดังนี้

1.1) ครูผู้สอน ประกอบด้วยฝ่ายดนตรี ขั้วร้อง และฝ่ายเต้น แม้ว่าบางโรงเรียนอาจมีครูไม่ครบทุกฝ่าย แต่ด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจและเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม จึงสามารถแก้ปัญหาและนำพาวงดนตรีสู่ความเป็นเลิศได้อย่างสง่างาม ในด้านต่างๆ ดังนี้ จิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม

1.2) คนแสดง ได้แก่นักเรียนในกิจกรรมวงดนตรีลูกทุ่ง ประกอบด้วย นักร้อง นักดนตรีและนักเต้น ประกอบเพลง ที่มีความสนใจ ใจรัก มีความสามารถ มีวินัยในการฝึกซ้อม มีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกัน เคารพ เชื่อฟังครูผู้สอน และปฏิบัติตามกฎระเบียบของวงและโรงเรียนได้

1.3) เครื่องดนตรี ส่วนใหญ่ใช้จากเครื่องที่ใช้ในการเรียนการสอนวิชาดนตรีที่มีอยู่แล้ว โดยเฉพาะเครื่องดนตรีในวงโยธวาทิต ส่วนเครื่องดนตรีอื่นๆ ที่ยังไม่มียังใช้เครื่องส่วนตัวของครู ของนักเรียน การยืม หรือวิธีการอื่นๆ เพื่อให้สามารถเล่นวงได้

2) ส่วนประกอบรอง ได้แก่ส่วนประกอบอื่นๆ ที่ช่วยเสริมในการก่อตั้งวงดนตรี ได้แก่

2.1) สถานที่ตั้งของโรงเรียนเอื้ออำนวยต่อการทำกิจกรรม อยู่ในแหล่งชุมชน การคมนาคมสะดวก มีความปลอดภัยการเดินทางกลับบ้านหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกซ้อมในช่วงเย็น เพื่อไม่ให้เป็นการระงับของครูผู้สอนบางโรงเรียนกำหนดให้ผู้ปกครองต้องมารับนักเรียน หากไม่มาต้องถูกตัดออกจากวง ฯ จะเห็นว่าโรงเรียนและครูผู้ควบคุมให้ความสำคัญด้านความปลอดภัยของนักเรียนเป็นอันดับต้นๆ ส่วนจำนวนนักเรียนต้องมีมากเพียงพอเพื่อเป็นตัวเลือกสำหรับนักแสดงแต่ละประเภท

2.2) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การนำนโยบายมากำหนดเป็นกิจกรรม กำหนดเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ในระดับผู้บริหาร การเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ ทักษะความสามารถ การแก้ปัญหาของนักเรียน ในระดับครูผู้สอนดนตรีและครูอื่นๆ

2.3) ความสำคัญทางวัฒนธรรม โดยครูผู้สอนครูในโรงเรียน ฝ่ายบริหาร ชื่นชอบและเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมเพลงลูกทุ่ง เป็นการอนุรักษ์และการสืบสานให้คงอยู่ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการจัดประกวดวงดนตรีลูกทุ่งในรายการ “ยามาฮาลูกทุ่งคอนเทสต์” ข้อที่ 1.2 เพื่อปลูกจิตสำนึกในหมู่เยาวชนให้สืบทอดมรดกเพลงลูกทุ่งอันเป็นหนึ่งในเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของไทย และวัตถุประสงค์ในรายการ “ชิงช้าสวรรค์” ข้อ 1 เพื่อส่งเสริมเยาวชนให้หันมาสนใจในศิลปะดนตรีเพลงลูกทุ่งและช่วยสืบสานต่อไป ข้อที่ 2 เพื่อปลูกฝังเยาวชนให้มีใจรักและหวงแหนเพลงลูกทุ่งอันเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของไทย

2.4) การประชาสัมพันธ์ เป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษา สร้างความสามัคคี สร้างความภาคภูมิใจ ประชาสัมพันธ์โรงเรียน นำเสนอผลงานในสถานที่ต่างๆ เพื่อสร้างแนวทางในการต่อยอดในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

2. ปัจจัยสู่ความเป็นเลิศของวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษาในประเทศไทย

2.1 การจัดการ

ผู้บริหารและปฏิบัติกรได้แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ประกอบกับการวางแผนที่เป็นระบบและรอบคอบ มีการประชุมกำหนดเป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจากฝ่ายบริหาร มีการจัดทีมงานในการปฏิบัติหน้าที่จากโรงเรียนหรือครูผู้ควบคุม มีการตรวจสอบขั้นตอนในการทำงาน นำข้อดี ข้อเสียและข้อคิดเห็นจากทุกฝ่ายมาพิจารณาเพื่อปรับเปลี่ยน ซึ่งในช่วงแรกเริ่มอาจมีปัญหาบ้าง แต่ด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจทำให้งานดำเนินไปด้วยดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งดนตรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยพันธ์ แสนทวีสุข (2552: 182-198) พบว่า ด้านบุคลากร บุคลากรทางดนตรีต้องมีทักษะทางดนตรีหรือความรู้ทางทฤษฎีสูง และสอดคล้องกับ สิทธิ สิทธิการุญ (2545: 115) พบว่า การบริหารที่เป็นการดำเนินการในระดับของคณะกรรมการนักเรียนวงโยธวาทิตทั้งสองโรงเรียน มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรม และสอดคล้องกับธนาคาร แพทย์วงษ์ (2541 : 164-167) ได้ศึกษาแผนการฝึกและการคัดเลือกนักดนตรีสำหรับวงโยธวาทิต อันนำไปสู่ความสำเร็จของวงดนตรีในสถานศึกษา ได้สรุปแนวทางด้านบริหารบุคคลในการบริหารวงดนตรีในสถานศึกษาว่า “จะต้องมีการจัดระบบ สร้างระเบียบ แบบแผนวิชาการ และประสานบุคลากร”

2.2 กิจกรรมการเรียนการสอน

ครูผู้สอน ครูผู้ควบคุมวง มีการวางแผนในการสรรหานักแสดงอย่างเป็นระบบ ทั้งนักร้อง นักดนตรีและนักเต้นประกอบเพลง ซึ่งส่วนหนึ่งรับจากนักเรียนที่สนใจ มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย ใจรัก และมีเวลาในการซ้อม และการรับนักเรียนประเภทความสามารถพิเศษ ซึ่งทำให้โรงเรียนได้นักเรียนที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะนักร้องซึ่งมีผลต่อวงดนตรีเป็นอย่างมาก จัดหาครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ การฝึกซ้อมอย่างมีหลักการและต่อเนื่อง มีจุดประสงค์ชัดเจน มีวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่สมบูรณ์และมีคุณภาพ มีห้องเรียนที่เหมาะสม มีการใช้สื่อประกอบ เช่นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการทำเพลงคาราโอเกะในการฝึกขั้วร้อง ใช้ ซีดี ดีวีดี เป็นตัวอย่างประกอบการสอน ฝึกให้นักเรียนสืบค้นหรือจัดทำ (แกะเพลง) สำหรับการฝึกซ้อมขั้วร้อง ดนตรี และการเดินประกอบเพลงเพิ่มเติม การจัดนักแสดงสำรองไว้ทดแทน มีการจัดประสบการณ์การแสดงสร้างความประทับใจให้กับผู้ชม ผู้ฟัง มีการวัดผลและประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขตลอดเวลา มีการสร้างแรงจูงใจโดยการจัดกิจกรรมนันทนาการในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งให้เงินรางวัลพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีผลงาน มีวินัยและความประพฤติดี และสิ่งสำคัญคือครูผู้สอนที่มีจิตวิญญาณของความ เป็นครูอย่างแท้จริง เป็นแบบอย่างและเป็นที่ศรัทธาบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพร วรวานิช (2558 : 32) วิธีการบริหารจัดการวงดนตรีไทยสากล พบว่า 1) การวางแผนการแสดงดนตรีกับวัตถุประสงค์ 2) การแบ่งหน้าที่การ คือ นักร้อง นักดนตรี ฝ่ายจัดเตรียมโน้ตเพลงและเครื่องดนตรี 3) บุคลากรของวงดนตรี ได้แก่ หัวหน้าวงดนตรี นักร้อง นักดนตรี พนักงานจัดเตรียมเครื่องดนตรี 4) การควบคุมในการซ้อมดนตรี ด้วยการจัดให้มีการซ้อมดนตรีและควบคุมด้วยหัวหน้าวงดนตรี 5) การประสานงานให้รับทราบเกี่ยวกับวันเวลาของการแสดงและจัดเตรียมอุปกรณ์ 6) การประชาสัมพันธ์ในการจัดแสดง โดยการจัดทำแผ่นพับ แผ่นโฆษณา และประกาศงานทางวิทยุหรือทางโทรทัศน์ 7)

ในการจัดแสดงเป็นราคาที่เหมาะสมกับขนาดของวงดนตรี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิระ บำรุงศรี (2556) วิธีการบริหารและการจัดการมีวิธีการบริหารแบบ 4 M ดังนี้คือ 1. ด้านบุคลากร 1) คัดเลือกจากการชักชวน 2) การรับสมัคร 2. ด้านการบริหารการเงิน มีวิธีการบริหารจัดการโดยใช้หลักการบริหารในรูปแบบของบริษัท และหลักการบริการโดยมีอำนาจเด็ดขาดอยู่ที่ศิลปินเจ้าของวงดนตรี 3. กระบวนการบริหารจัดการอุปกรณ์ เครื่องมือ และ 4. การบริหารจัดการภายในวงดนตรีทุกวง เป็นการกระจายอำนาจในการควบคุมดูแล โดยศิลปินเจ้าของวงดนตรีจะเป็นผู้มีอำนาจในการสั่งการต่างๆ ผ่านการประชุม ลงมติ และถ่ายทอดสู่บุคลากรต่างๆ ในวงดนตรีในลำดับสุดท้าย และสอดคล้องกับ กลิ่นพกา ทับทิมธงไชย (2556) วิธีการบริหารจัดการวงซิมโฟนีออร์เคสตรา พบว่า การบริหารจัดการจะแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย คือ 1) การบริหาร โดยทั่วไปที่สนับสนุนการดำเนินงานของวงซิมโฟนีออร์เคสตรา โดยจะมีฝ่ายบริหารงานทั่วไป ฝ่ายออกแบการแสดง ฝ่ายจัดเตรียมการแสดง 2) ระดมเงินทุนจากภาคเอกชน จากภาครัฐ และจากการจำหน่ายบัตรเข้าชม 3) การบริหารด้านดนตรี จะต้องคัดเลือกนักดนตรี จัดหาผู้อำนวยการวงที่มีชื่อเสียง นักร้องรับเชิญที่เป็นที่รู้จัก และผู้ชมนิยมชมชอบ เพื่อทำการแสดงคอนเสิร์ตที่น่าสนใจและมีผู้ชมมากมาย ซึ่งในการจัดการแสดงคอนเสิร์ตในแต่ละครั้งนั้นจะมีค่าใช้จ่ายจำนวนมากมาย ดังนั้นจะต้องทำให้คอนเสิร์ตแต่ละครั้งสมบูรณ์ให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้

คุณภาพของวงดนตรี เป็นสุดยอดของผลงาน ในกระบวนการสอนนอกจากจะมีเทคนิคและวิธีการสอนแล้ว ครูผู้สอนและทีมงานยังมีความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์ผลงานให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพที่ดี การปรับวง จึงเป็นการเก็บรายละเอียดของเพลงและการแสดง ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของผู้รู้ในแต่ละด้าน ดังนี้

1) ด้านนักร้อง เปรียบเหมือนแม่ทัพของวง ซึ่งจะต้องมีแก้วเสียงดี มีวินัย รับผิดชอบ หมั่นฟังเพลง การสังเกตควบคุมการหายใจ อักขระ คำร้อง ชัดเจน จังหวะทำนองถูกต้องไม่ร้องเหลื่อมจังหวะ เน้นน้ำหนักเสียงให้ได้ ลีลาและอารมณ์ให้สอดคล้องกับเพลง พยายามค้นหาตัวเองให้พบ ในขณะเดียวกันครูผู้สอนก็ต้องหาและนำจุดเด่นของนักเรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์เช่นกัน

2) ด้านดนตรี เป็นฐานของความสำเร็จ ช่วยประคองนักร้องและนักเต้นให้ดำเนินการไปได้ไม่ติดขัด ซึ่งส่วนต้องประสานกันด้วยดี รับผิดชอบและหน้าที่ของตนเอง ควบคุมความสมดุลให้ได้ ในการจัดวงนิยมจัดวงแบบ 3x3, 3x4 หรือ 4x4 เพื่อให้ได้เสียงที่หนักแน่น กว้างและกลมกลืนควรมีการเรียบเรียงเสียงประสานให้เหมาะสมกับความสามารถของวงนักดนตรี และนักร้อง ไม่สูงหรือต่ำเกินไป นำจุดเด่นหรือความสามารถของนักดนตรีในวง ๆ มาใช้ เล่นให้พร้อมเพียงกัน หนัก เบา ยาว สั้น ให้ได้ตามอารมณ์เพลง อาจเพิ่มเครื่องดนตรีอื่นๆ เพื่อเหมาะกับเพลง รวมทั้งการปรับระดับเสียงของเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นจะต้องไม่ผิดเพียง

3) ด้านการเต้นประกอบเพลง เป็นส่วนที่สร้างสรรค์ให้กับวง ทำให้งานดูดี ตื่นตาตื่นใจ ชวนติดตาม ลักษณะท่าทางในการเต้น สวยงาม พร้อมเพียง สมบูรณ์ตั้งแต่ต้นจนจบ เสื้อผ้า หน้า ผม กับท่าเต้นต้องเข้ากันเหมาะสมกับ

วัย สรีระ อายุ เพศ อุปกรณ์ต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการแสดง และคอนเสิร์ตวัฒนธรรมของเพลงลูกทุ่งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยทางด้านดนตรีลูกทุ่งของ กอบกุล ภูธรารณ (2531 : 31) พบว่า เพลงลูกทุ่งเป็นเพลงที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดของคนชนบทไว้ได้มากกว่าเพลงประเภทอื่นๆ เพลงลูกทุ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนชนบท จนน่าที่จะมีการสนใจพิจารณาในรายละเอียดมากกว่านี้ นอกเหนือจากการใช้ถ้อยคำ และทำนองที่ไพเราะแล้ว เส้นท่อนของเพลงลูกทุ่งอยู่ที่ทันต่อเหตุการณ์ในทุกยุคทุกสมัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทยา ภักดีบุรี (2535 : 172-175) พบว่า วรรณกรรมเพลงจำนวนหนึ่งได้ประพันธ์จากเรื่องราวในชีวิตจริง โดยบทเพลงเหล่านั้นได้สะท้อนให้เห็นการเป็นผู้สร้างสรรค์ และผู้อุทิศวัฒนธรรม นอกจากนั้นวรรณกรรมเพลงของไพบุลย์ บุตรขัน ได้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคม และความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทย โดยเฉพาะสภาพสังคมและความเป็นอยู่ของคนในชนบท สอดคล้องกับ จินตนา ดำรงค์เลิศ (2533 : 185-190) พบว่า เพลงลูกทุ่งเป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าด้านสาระเกี่ยวกับสังคม และวิถีชีวิตของชนบทไทยอย่างกว้างขวาง ชาวชนบทไทยเป็นผู้ที่ยึดมั่นในพุทธศาสนา ชนบทธรรมนิยมประเพณี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

1.1 การจัดตั้งและการพัฒนาวงดนตรีลูกทุ่งในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นกิจกรรมในโรงเรียนเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมคุณค่าทางวัฒนธรรม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน สามารถนำแนวคิดและวิธีการไปใช้ในการจัดตั้งหรือปรับปรุงพัฒนาวงดนตรีลูกทุ่งในโรงเรียนได้

1.2 การจัดการเรียนการสอน วงดนตรีลูกทุ่งเป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วย การดนตรี การร้อง และการเต้นหรือการแสดงลีลาประกอบเพลง ซึ่งผู้สอนทั้ง 3 ฝ่ายสามารถนำวิธีการในการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนไปใช้ ส่วนผู้บริหารสามารถนำวิธีการไปปรับใช้เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนากิจกรรมและการเรียนการสอนของโรงเรียนได้

1.3 การจัดทำหลักสูตร เนื่องจากเพลงลูกทุ่งเป็นภูมิปัญญาและวัฒนธรรมประจำชาติ หลายฝ่ายเห็นด้วยกับการนำวงดนตรีลูกทุ่งบรรจุไว้ในหลักสูตรเป็นวิชาพื้นฐานเช่นเดียวกับวิชาอื่นๆ ซึ่งผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประกอบในการจัดทำหลักสูตรได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 ควรทำการวิจัยวงดนตรีลูกทุ่งมัธยมศึกษาที่มีผลงานเป็นเลิศในปีอื่นๆ

2.2 ควรทำการวิจัยวงดนตรีลูกทุ่งที่มีผลงานเป็นเลิศในระดับการศึกษาอื่นๆ

2.3 ควรทำการวิจัยวงดนตรีลูกทุ่งที่มีผลงานเป็นเลิศในเชิงลึกแต่ละด้าน

เอกสารอ้างอิง

- กอบกุล ภูธรารณณ์. (2531). “เพลงลูกทุ่งกับสังคมไทย,” ใน เอกสารการประชุมสัมมนาวิเคราะห์ข้อมูลทางคติชนวิทยา. กรุงเทพฯ: ชมรมวิจัยเชิงคุณภาพสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Kobkun Putarapone. (1978). **The Luk Tung Musical and Thai Social. In Meeting Document Engages in Business to Analyses of Folklore Data.** Bangkok: The Assembly Researches Quality Research
- กลิ่นผกา ทับทิมธงไชย. (2558, ม.ค.-มิ.ย.). การบริหารจัดการวงซิมโฟนีออร์เคสตราในประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ. ปีที่ 16 (2): 32
- Klinpaga Tubtimthongchai. (2013). **The Management of Symphony Orchestras in Thailand and Singapore.** Doctoral degree. Dissertation, Mahasarakham: Mahasarakham university.
- จินตนา ดำรงค์เลิศ. (2533). **วรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง.** กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Jintana Dumrungleah. (1990). **The Literary of Luk Tung Song.** Bangkok: Thai Case Institute Studies, Srinakharinwirot University.
- ปิยพันธ์ แสนทวีสุข. (2550). **ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ การศึกษาดนตรีของสถาบันอุดมศึกษา ในประเทศไทย. ระดับปริญญาเอก ปริญญาโท ศึกษาดุษฎีบัณฑิต คณะบริหารการศึกษา (บริหารเชิงบูรณาการ). มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ถ่ายเอกสาร.**
- Piyapun Santavesuk. (2552). **Management strategies for the organization of music education in higher education institutions in Thailand.** Doctoral degree. Dissertation, Muang Khon: Kaen North Eastern University
- ธนาการ แพทย์วงศ์. (2541). **การศึกษาแผนการฝึกและการคัดเลือกนักดนตรีสำหรับวงโยธวาทิตในโรงเรียนมัธยมศึกษา. ระดับปริญญาโท วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.**
- Tanakran Patwong. (2010) **“A Study of The Rehearsal Planning and Ausition for Marching Band in Secondary Schools”.** Master’s Degree. Dissertation, Nakronpatrom: Mahidol University.
- ภักยา ภัคดีบุรี. (2535). **การศึกษาวรรณกรรมเพลงของ ไพบูลย์ บุตรขัน. ระดับปริญญาโท วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, ถ่ายเอกสาร.**
- Puttaya Pukdehuri. (1992). **The Literary Work Music Education of Piblung Butkun.** Bangkok: Srinakharinwirot university.
- สิทธิ สิทธิการุณย์. (2545). **การบริหารกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดการวงโยธวาทิต: กรณีศึกษา โรงเรียนวัดสุทธิวารามและโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย. ระดับปริญญาโท วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร**
- Sitti Sittikaroon. (2002). **“A Study of Student Activity Administration Concerning The Military Band Management: A Case Study of Watsuthiwararam and Monfort College”.** Master’s Degree. Dissertation, Bangkok: Chulalongkorn University.
- วิระ บำรุงศรี. (2558, ก.ค.-ธ.ค.). **การบริหารจัดการวงดนตรี ลูกทุ่งในประเทศไทย กรณีศึกษาวงดนตรีลูกทุ่ง บุญศรี รัตน์, นกน้อย อุไรพร, อาภาพร นครสวรรค์, เอกชัย ศรีวิชัย. วารสารสถาบัน วัฒนธรรมและศิลปะ. ปีที่ 17 (1): 33**
- อรรถพร วรวานิช. (2558, ม.ค.-มิ.ย.). **การบริหารจัดการวง ดนตรีไทยสากลในประเทศไทย: กรณีศึกษา วงดนตรีเกษมศรี วงดนตรีคีตศิลป์ และวงดนตรีสุภาภรณ์. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ. ปีที่ 16 (2): 32**
- Unnop Voravanich. (2015, Jan-June). **The Management of Thai Popular Big Bands in Thailand Case Study of Kasemsri, Keetasil and Supaporn Popular Big Band.** Institute of Culture and Arts Journal. Vol 16 (2): 32